

Referat af liturgidebat i Ribe Domsogn 18. marts 2021 på Teams

Deltagere:

Elof Westergaard

Torkild Bak, domprovst, Ribe Domkirke

Arne Maarup, sognepræst Hjerting

Birgitte Ebert, domorganist Ribe Domkirke

Mona Plougmann Vejlgaard, Farup

Karl-Holger Kristensen, Øster Nykirke, Give

Lejf Jørgensen, Hunderup

Tove Vejrup, Jernved

Birgit Hansen, Darum

Hanne Frederiksen, Øster Nykirke, Give

Solveig Jørgensen, Ribe Domsogn

Tage Rosenstand, Ribe Domsogn

Charlotte Lasse Olesen, Roager

Signe von Oettingen, sognepræst Ribe Domsogn

Karen Kjær, Kalvslund

Torkild Bak: Kirken skal altid reformere sig. Debatten om gudstjenesten er en livsnerve i kirken.

Corona har med nedlukninger udfordret til besindelse på, hvad den uopgivelige kerne i gudstjenesten er.

Elof Westergaard: Arbejdet med Folkekirkens liturgi blev sat i gang for 6 år siden. Der blev nedsat tre udvalg med bl.a. tre her tilstedeværende som medlemmer: Birgitte Ebert i udvalget om gudstjenesten, Arne Maarup om dåb og nadver, Elof Westergaard om autorisation. Det var en iagttagelse hos biskopperne, at der er sket en forandring i måden, der holdes gudstjenester. For 30 år siden var det hele centreret om søndagsgudstjenesten. Nu er der et mere varieret gudstjenesteliv. Gudstjenesten er blevet et større anlæggende for præst og menighed, inkl. et ønske om nye gudstjenesteformer. Hvordan skal arbejdet med gudstjenesten være de næste år, hvordan støttes menighederne bedst i det fortsatte arbejde? Stiftets gudstjenest udvalg udgav for et par år en gudstjenestefolder med oplysninger om det formelle ang. ændringer, om hvad skal der søges om hos

biskoppen. Der er en vis selvstændighed hos menighedsrådene, men der skal stadig være kvalitet i gudstjenestens afvikling. Genkendelighed, hvad er det? Elof håber, at vi med debatterne alle får øget vor viden om gudstjenesten og liturgien. Et væld af nye salmer, hvor stor frihed skal der være ang. salmevalg? Overvejelse om det kirkelige tilsyn.

Arne Maarup: Tre udvalg, der arbejdede i tre retninger.

Hæftet "Hvem bestemmer" Tre forslag til autorisation:

Centralt styret = stærk genkendelighed uden lokalt præg,

Lokalt bestemt med særlige kendetegn, hvad med genkendelighed?

Midt imellem – minimal autorisation med kernepunkter, der fastholdes, men frihed omkring det.

Desuden hæfter fra gudstjenesteudvalget og udvalget om dåb og nadver

Diskussionerne har ikke helt udfoldet sig som tænkt, dels fordi materialet har været stort, dels pga. situationen uden fysiske menighedsrådsmøder.

Hele processen har været præget af åbenhed og ønsket om inddragelse af så mange som muligt.

1. Hvilke opdagelser har I gjort det seneste år i "coronatiden"?

Der har været perioder med hel og delvis nedlukning.

Hvad har I savnet – og hvad har I ikke savnet? (Fælles salmesang, nadver, læsninger, dåb i gudstjenesten, musikken, velsignelsen, kirkerummet osv.? Samværet med andre kirkegængere? Og hvad med længden?)

- Salmesangen en stor mangel, tom fornemmelse, når man ikke må synge. Også gudstjenestelængden giver en mindre fyldig fornemmelse af at være til gudstjeneste, 30 minutter er kort tid.
- Manglende salmesang et stort savn, søndagen er den dag, man synger, nu hvor man ikke må andre steder. Savn, at man ikke sidder tættere.
- Interessant at blive mindet om, hvad salmesangen betyder. Der er mange klager over for højt toneleje og ukendte salmer. Savnet nu minder os om, hvor vital en del af gudstjenesten salmesangen er.
- Mangler altergangen
- Mangler andre kirkelige handlinger som dåb og begravelse, de tjenester, der binder sognet sammen.
- Barsedåben overvejende flyttet til lørdag eller senere søndag er et tab, udviklingen går mod flere lørdagsdåb. Vi mister kirkegængerne, og dåbsfølget får ikke fornemmelsen af, hvad en gudstjeneste er.

- Måske kommer dåben ikke tilbage. Lørdagsdåb har den fordel, at der kan tales direkte til dåbsfølget.
- Ikke en bekymring, at dåben flyttes ud af højmessens. Selve oplevelsen på dåbsdagen med rummet og præsten betyder meget.
- Mangler mulighed for at holde familiefesten med mange deltagere
- Mangler søndagsdåben, menigheden har en rolle, når de ser barnet blive døbt. Menigheden mangler også at overvære dåbsritualet.
- Søndagsgudstjeneste lægges en gang om måneden om lørdagen, så der er et højmesstilbud med dåb om lørdagen. Problematisk, hvis dåben løsriver fra højmessens.
- Fællesskabsskabende elementer savnes. Oplevelsen med 4-5 dåb under en højmesse kan være overvældende, men ingen dåb er ikke tilfredsstillende.
- Lørdagsdåb fjerner ikke familierne fra søndagsgudstjenesterne
- Salmesang savnes, der kan nynnes med. Savnes et større musikalsk indslag som sted for eftertanke. I de små sogne bliver sognebørn døbt, stoltheden ved indlemmelsen i menigheden i sognet, ærgerligt, hvis dåben fjernes fra søndagsgudstjenesten.
- I landsbysognene er der et andet fællesskab om nye børn i menigheden, man kender dem, der har fået børn.
- Lørdagstjenester er mere direkte henvendt til dåbsfølget

2. Er der nogen af menighedsrådene, der har haft diskussioner om liturgien – hvad har I diskuteret, og er I nået frem til nogen konklusioner?

- Diskussion på menighedsrådsmødet ang. sang og musik, der skal følges op ang. ritualer.
- Oplæsninger fra Søren Holsts bibelversion "Biblen 2020"
- Hvordan kvalificere debatten? Menighedsrådene er måske ikke vant til at diskutere liturgiske emner.
- Fx skal menigheden være aktiv i trosbekendelse og andre bønner?
- 6-8 år siden en lille dåbsfolder med forklaring på gudstjenestens gang og en opfordring til at sige Trosbekendelsen med. Ønsker at prøve med at synge trosbekendelsen.
- Vi er ikke vant til at diskutere gudstjenestens opbygning i menighedsrådene. Det er vel en af grundene til, at det liturgiske arbejde ikke rigtigt har forplantet sig i sognene.
- Mente som ny præst i -92, at ritualet skulle diskuteres i menighedsrådet. Men fik at vide, at det var præstens ansvar.

3. Er det en styrke eller svaghed, at menigheden kan variere gudstjenesten lokalt?

Hvor ens skal vi være, og hvad er vigtigt og hvad mindre vigtigt, for at man føler sig tilpas i en gudstjeneste?

Et nøgleord har været "genkendelse" – for kirkegang er jo et sæt "vaner" på godt og ondt.

Vaner med sang, læsninger, prædiken, kirkerum .. hvornår kan forskellighed gøre godt, og hvornår kan den gøre fremmed?

- Sætter større og større pris på genkendelighed. Kom i menighedsrådet med ønsket om andre typer gudstjenester, fx til spejdere og andre grupper
- Kan lide traditioner, ikke nødvendigvis helt ens, men konstaterer med tilfredshed, at der er genkendelighed, hvor man ellers går til gudstjeneste i forb. med konfirmationer m.m. Hvis man har gået til 10 gudstjenester med en anden liturgi, ville man vænne mig til det.
- Fint med genkendelighed, man kan være med til at begynde nye traditioner fx kyndelmissegudstjeneste med forudgående kaffebord og fakkeltog. En god fornyelse for unge familier.
- Er det højmessens opbygning, der sikrer genkendeligheden, så enkelte led kan variere uden problemer? Hvad sikrer genkendeligheden?
- Genkendeligheden kan være rytmen mellem lytten og syngen
- Hvad efterspørger de kirkegængere, der ikke kommer?
- Orgelmusikken kan være en hindring
- Når man først har vænnet sig til at komme ind i rummet, kan man bedre finde sig tilpas i en gudstjeneste. De første gange i kirken er den største overvindelse.
- Politologen Ove Kaj Pedersen har gået i kirke overalt, mere og mere glad for den danske folkekirkes gudstjenestestruktur
- ¼ af befolkningen kommer i kirke mindst en gang om året
- Genkendeligheden: Mor til 4 voksne børn, nogle af dem er glade for at komme, andre ikke. Det skal ikke være problemet, at man ikke ved, hvornår man skal rejse sig og sætte sig.

4. Hvad tænker I om den nuværende ordning med, hvem der bestemmer? Er der en rimelig balance mellem, hvordan hvert sogn lokalt kan sætte præg på sin egen gudstjeneste og den måde, biskopperne holder fast på en fælles linje i ritualer, salmesang m.m.?

- Det, der inkluderer, kan også ekskludere
- Der er ingen i faggruppen ang. autorisation, der ønsker flere stramninger
- Begynde med en diskussion i menighedsrådet om det aktuelle ritual, hvilke friheder er der allerede i ritualer? I forb. med en ny præst kunne ændringer også tages op.

- Nye i menighedsråd vil gerne være med til at diskutere liturgi m.m. Hvordan kan det sættes i gang?
- Samtalekort kan rekvireres hos Menighedsrådsforeningen
- Som nyvalgt er man ikke nået til liturgien, der er så mange nye praktiske ting, der skal forstås. Møderne køres stramt i forvejen, der er ikke tid og plads til at tale ritualer.
- Besøg af en oplægsholder, som kan inspirere diskussionen.
- Liturgien drukner lidt i andre emner, men præsten lægger op til små ændringer, og det er en kæmpe værdi, at små elementer tilføjes og ændres.
- Spørgsmål om alt det andet nyttige, der også skal gøres. Altid kan komme til at handle om praktikaliteter. Uddelegeres til to, der udvalgte et par kort med efterfølgende 15 minutters diskussion. Evt. temadag med oplægsholder. Diskussionen kommer ikke af sig selv.
- Hvad stiler man mod at nå frem til i 2022?
- Det skal ikke munde ud i en ny ritualbog, men arbejdet er kun en undersøgelse af, om der skal nedsættes en kommission, der arbejder videre mod en ny autoriseret liturgi.

Referat Birgitte Ebert